

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIII, broj 46

21. studenoga 2013.

cijena 200 Ft

*Dan Hrvata u Mađarskoj
treći put održan u Baji,
središtu bačkih Hrvata*

Aktualno

Dan Hrvata u Mađarskoj treći put održan u Baji, središtu bačkih Hrvata

Kolo igra, tamburica svira...

U suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, 16. studenoga priređen je već tradicionalni državni Dan Hrvata, koji je treći put održan u Bačkoj, odnosno u podunavskom gradiću Baji, središtu bačkih Hrvata. Premda ove godine nisu mogli nazočiti, pokrovitelji priredbe ponovno su bili predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović i predsjednik Mađarske János Áder. Kao i svake godine, okupili su se Hrvati svih regija u Mađarskoj – od Bačke, preko Podravine, Baranje i Pomurja, do Gradišća i Pešte, odnosno Budimpešte – a svečanost je počela misnim slavljem na hrvatskome jeziku, koje je održano u župnoj crkvi Svetog Antuna Padovanskog. Uslijedila je svečanost u Gradskome kazalištu, u okviru koje su održani prigodni govori, dodjeljena odličja, uz prigodni kulturni program. U nastavku večeri druženje je nastavljeno na zajedničkoj večeri, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se domaći tamburaši.

Svetu misu na hrvatskom jeziku u u župnoj crkvi Svetog Antuna Padovanskog, nekadašnjoj franjevačkoj crkvi, predvodio požeški biskup mons. dr. Antun Škvorčević, a s njime suslužio i fra Ivan Holetić iz Subotice

Treći put u Bačkoj...

Podsjetimo kako je prvi državni Dan Hrvata održan u studenom 2000. godine u Sambotelu, povodom obilježavanja 10. obljetnice utemeljenja prve samostalne hrvatske krovne udruge, Saveza Hrvata u Mađarskoj (Sambotel, 2–3 studenoga 1990. godine) i otada se priređuje svake godine u drugoj hrvatskoj regiji u Mađarskoj, a treći put domaćini te istaknute priredbe bili su Hrvati Bačko-kiškunske županije.

Misa u župnoj crkvi Svetog Antuna

Pjevački zbor fancaške osnovne škole

nekadašnjoj franjevačkoj crkvi, predvodio požeški biskup mons. dr. Antun Škvorčević, a s njime suslužio i fra Ivan Holetić iz Subotice, koji mjesečnom redovitošću služi hrvatske mise bajskim Hrvatima.

– Uvijek je događaj kada se susretnu Hrvati, a otvore svoja srca jedni drugima i progovore onom nekom izvornom hrvatskom dubinom. To je onda susret Hrvata, ali još više kada se Hrvati sastanu, a otvore svoja srca Bogu, njegovoj blizini i svijetloj snazi, onda je to naj-snažniji hrvatski događaj – naglasio je uvodno mons. dr. Antun Škvorčević na početku mise tražeći odgovor na pitanje što je Dan Hrvata u Mađarskoj. U tome smislu čestitao je okupljenima.

Padovanskog

Kao što je već postalo tradicijom, Hrvati svih regija u Mađarskoj okupili su se naj-prije na misnome slavlju koje je u župnoj crkvi Svetog Antuna Padovanskog,

nositelj one istine o čovjeku koju smo susreli obznanjenu, objavljenju u Isusu Kristu, a povijesna je činjenica, otkada narod hrvatski pamti o sebi, od tada je Crkva s njime, i kroz trinaest, četrnaest stoljeća ostaju zajedno. Dodavši kako je biti drugačiji nešto pozitivno, to je djelo Božjega duha, koji je progovorio kroz ljudski duh i tijekom povijesti do danas oblikovao čovjekovo postojanje, naše

Domaćini, uzvanici i vjernici na svetoj misi na hrvatskom jeziku

povijesno postojanje. Stoga, kako reče, imamo pravo biti ponosni što smo Hrvati, ponositi se svojim posebnostima. Veličina je Božja upravo u tome što u različitostima naroda, njihovih kultura, jezika progovara isti Bog, pa su sve kulture i svaka nacionalna pripadnost jednako vrijedne kada su ispunjene vrijednosnim sustavom Duha. Različitost je bogatstvo, a ne nešto što smeta. Živjeti svoju različitost među drugima, to nije nešto čega se treba sramiti, jer time obogaćujemo druge.

«Ne sramite se svoje drugačije pripadnosti čovjeku, pripadnosti Bogu, pripadnosti kulturi, pripadnosti ovoj zemlji Mađarskoj, pripadnosti svome narodu, nego se ponosite time, budite radosni da je tako» – poručio je uz ostalo biskup Škvorčević u svojoj prigodnoj propovijedi. Svojim pjevanjem misu je uljepšao župni crkveni pjevački zbor hrvatske zajednice Župe Svetog Antuna Padovanskog u pratnji kantora Ferenc Burány. Po završetku mise, a u povodu Dana sjećanja na žrtve Vukovara, supokretač Srećko Karić u crkvi Svetog Antuna Padovanskog predstavio je Projekt Vjere i Nade, te knjigu Vilima Karlovića *Preživio sam Vukovar i Ovčaru*.

Komentar

Biti Hrvatom u Mađarskoj

Svaka obljetnica, svaka proslava i svečanost, svako okupljanje, bilo pojedinca i obitelji bilo naše uže ili šire zajednice, prigoda je za promišljanje našega života, svega ostvarenog i neostvarenog, uspjeha i neuspjeha, što nam može poslužiti kao putokaz za budućnost. Samo na temelju promišljanja vlastite prošlosti i sadašnjosti možemo planirati budućnost.

Kao i svake godine u studenom, koncem prošloga tjedna ponovno smo obilježili jedan od najvažnijih događaja naše novije povijesti: osnivanje prve samostalne krovne udruge, Saveza Hrvata u Mađarskoj. Četrnaestu godinu zaredom Hrvati svih regija u Mađarskoj okupili su se u jednoj od naših regija, u jednom od naših središta, da bi na zajedničkome misnom slavlju, na prigodnoj svečanosti, uz prigodne govore i dodjelu odličja istaknutim pojedincima i društvima, te uz kulturni program i predstavljanje regije-domaćina zajedno slavili, družili se, podržali jedni druge. Da bi se pokazali i iskazali tko smo, što radimo, do čega držimo, kamo stremimo. Treći put Baja je na jedan dan postala glavnim gradom Hrvata u Mađarskoj, a nakon svečanosti druženje je nastavljeno na zajedničkoj večeri, uz dobru kapljicu vina i zvuke tambure.

Međutim svečanosti dođu i prođu, a onda slijedi opet mukotrpan rad, svakidašnja borba za život, za opstanak, a pri tome iznova i neprestano se pitamo što znači biti Hrvatom u Mađarskoj. Jer biti Hrvatom nije samo položaj, nije samo stanje, nego je i stalna obveza.

Obveza u obitelji da svojoj djeci usadimo ljubav prema materinskome hrvatskom jeziku, prema njegovanju tradicija i običaja, vjere i svijesti o pripadnosti hrvatskome narodu, da svoju djecu upišemo na nastavu hrvatskoga jezika, u naše hrvatske gimnazije gdje uz ispit zrelosti mogu steći i razvijeni osjećaj o nacionalnoj pripadnosti. Kako bi se upoznavanjem naše prošlosti, tradicija, usavršavanjem materinskoga hrvatskog jezika približili duhu i naporima kojima su nas tijekom stoljeća zadužili naši pradedovi.

Tu je i obveza društvenog angažiranja na mjesnoj razini, u društvenom, kulturnom životu hrvatske zajednice, u povezivanju pojedinaca, obitelji, vjerskih zajednica... Nitko nam ne može oduzeti pradedovsku baštinu, samo je mi sami možemo izgubiti ravnodušnošću, nebrigom i zanemarivanjem. Obveza je svih nas i da posjećujemo hrvatske priredbe, hrvatske mise, da se uključimo u društveni život, u rad kulturnih i inih civilnih udruga, da sudjelujemo na izborima za mjesne, područne i državnu hrvatsku samoupravu. Bilo registracijom na popis narodnosnih, hrvatskih birača bilo prijavljivanjem na izbornu listu kandidata. Važno je da se koristimo svojim pravima, da se borimo i izborimo za njih. Obveza je i suradnja na regionalnoj razini, s drugim naseljima, obrazovnim, kulturnim i inim ustanovama, civilnim udrugama, vjerskim zajednicama i hrvatskim samoupravama, poradi ostvarivanja zajedničkih interesa, zajedničkih ciljeva. Pri tome ne smijemo zaboraviti na svoje posebnosti, nego moramo tražiti zajedničke dodirne točke koje nas povezuju, ujedinjuju, unapređuju i potiču na daljnju suradnju u njihovu ostvarivanju. Naše pojedinačne, obiteljske, mjesne i regionalne posebnosti ne smijemo nametati drugima, nego se uzajamno uvažavati na temelju razumijevanja i poštivanja jedni drugih. Regionalne, jezične, tradicijske posebnosti nas obogaćuju, a to je veći izazov i jači doživljaj osjećaja o pripadnosti jednom narodu, jednoj kulturi, jednom jeziku.

S. B.

„Glasnikov tjedan”

Hrvati i mađarski prijatelji ovih se dana opraštaju od generalne konzulice Ljiljane Pancirov koja je provela na čelu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu umalo pet godina. Vrhunska diplomatkinja Ljiljana Pancirov je profesionalac koji djeluje svim snagama na dobrobit države koju predstavlja, kako u poslu tako i u privatnom životu. Nije tražila ni „molila” priznanja, ali ona su se nametala sama od sebe jer njena neumorna energija koja je povezivala proizvodila je pozitivne vibracije u svima koji su je

Nije ona bila konzulica zatvorena u svoju sobu, s nedostatkom vremena za ljude i priče, nije napuštala predstavu nakon što su je pozdravili, nego je zajedno s publikom pljeskala na samome kraju slavlja. Bila je spremna posredovati i upoznavati ljude sve poradi širenja vidika i otvaranja prostora suradnje, uvijek nesebično bez bilo kakvih kalkulacija.

Imala sam niz prilika poslovno se „družiti” s generalnom konzulicom Ljiljanom Pancirov. Pomagala je rad medija Hrvata u Mađarskoj, pa tako i

Hrvatskoga glasnika. Pitat ćete kako. Nije skrivala informacije u svoje ladice, dijelila ih je s medijima Hrvata u Mađarskoj. Razgovarajući s visokim hrvatskim ili mađarskim dužnosnicima na prijemu, priredbi, forumu, upoznavala nas je s njima, nismo stajali pokraj nje tako da nas nije vidjela. Takva je bila konzulica Ljiljana Pancirov. Promovirala je

„Vrhunska diplomatkinja Ljiljana Pancirov je profesionalac koji djeluje svim snagama na dobrobit države koju predstavlja, kako u poslu tako i u privatnom životu. Nije tražila ni „molila” priznanja, ali ona su se nametala sama od sebe jer njena neumorna energija koja je povezivala proizvodila je pozitivne vibracije u svima koji su je upoznali i željeli raditi s njom.”

upoznali i željeli raditi s njom. A ona je željela i pokušavala raditi sa svima na svim razinama i u svim segmentima svoga posla, u čemu je i uspijevala. U tome joj je pomagala i njeno izvrsno znanje stranih jezika, a u ovih nekoliko godina naučila je i razumjeti mađarski jezik. Nezaboravna je bila svečana sjednica Skupštine grada Pečuha kada su zastupnici stojeći dugotrajnim pljeskom priznanja opraštali građanku Pečuha Ljiljanu Pancirov, proslava Dana Hrvata u Baji kada su Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj dodijelili visoka priznanja radu Ljiljane Pancirov na korist Hrvata u Mađarskoj. To su tek trenuci kojih ovih dana ima bezbroj od najmanjeg naselja do gospodarskih i političkih subjekata regije. Ljiljana Pancirov je saslušala, ali i sama se uvjerila u rečeno i tek tada djelovala.

hrvatsku državu kod Hrvata u Mađarskoj i mađarskih prijatelja primjerom i znanjem. Promovirala je mađarske Hrvate i u Mađarskoj u i Hrvatskoj, Europi te svijetu. Za tu promociju nije se trebala gurati i sjediti u prvom redu, bila je primijećena sjedeći i u zadnjem. Korektnost i dosljednost te izravnost i nepokolebljivost rijetke su osobine pojedinaca, a kada se one nađu kod diplomata, tada država koju on predstavlja dobiva prijatelje i simpatizere od bakice s osamdeset godina u nekom malom hrvatskom naselju, do akademika svjetskoga glasa, ministara, Hrvata u Mađarskoj i vaše urednice, poštovani čitatelju.

Draga konzulice Ljiljana, puno uspjeha na Vašim sljedećim zadacima – iskreno i odsrca u ime Hrvata u Mađarskoj još jednom.

Branka Pavić Blažetin

KAPOŠVAR – Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskoga prijateljstva 23. studenoga 2013. priređuje Dan hrvatske nacionalne manjine u prostoriji Društva (Ul. Szent Imre Herceg br. 14), s početkom u 15 sati. Na priredbi će nastupati Tamburaški orkestar Bilogora, Pjevački zbor Pjevačke ruže iz Velikoga Trojstva i Pjevački zbor „Most-Duga”.

SEPETNIK – Hrvatska samouprava 30. studenoga 2013. tradicionalno priređuje Susret hrvatskih zborova. Na susretu će nastupati zborovi iz Sepetnika, Serdahela, Sumartona, Petribe, Pustare, Mlinaraca, Kaniže te tamburaški sastavi iz Kaniže i Kerestura.

Prigodna svečanost

Usljedila je prigodna svečanost u povodu obilježavanja Dana Hrvata, održana u Gradskome kazalištu, koju su obilježili svečani govori, dodjela državnih odličja i kulturni program uz sudjelovanje obrazovnih ustanova, kulturnih društava i orkestara bačkih Hrvata.

Svojom nazočnošću Dan Hrvata uveličali su veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Gordan Grlić Radman, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, požeški biskup mons. dr. Antun Škvorčević, Dubravka Severinac, viša savjetnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, zastupnici Skupštine Hrvatske državne samouprave, članovi Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednici i članovi županijskih te mjesnih hrvatskih samouprava i gosti iz svih hrvatskih regija.

Pozdravne riječi i prigodni govori

Izrazivši zadovoljstvo što Baja može biti domaćinom tako važnog događaja, gradonačelnik Róbert Zsigó pozdravio je uzvanike i sve goste sudionike državnog Dana Hrvata. On je uz ostalo istaknuo da je to višestruki blagdan, to je svečanost okupljanja Hrvata iz svih krajeva Mađarske, dan kada slavimo ulazak Hrvatske u Europsku Uniju, ali i obilježavamo osamstoljetnu zajedničku povijest dvaju naroda i iznimno dobru prijateljsku suradnju dviju država. Osim toga istaknuo je vrlo dobru suradnju s mjesnom Hrvatskom samoupravom i zajednicom, koja obogaćuje društveni i kulturni život grada Baje.

Nakon njegovih riječi, pročitano je pismo čestitke predsjednika Hrvatskog sabora Josipa Leke upućeno organizatorima i sudionicima Dana Hrvata u Mađarskoj.

– Dan Hrvata obvezuje, obvezuje jednako vas ovdje koji se brinete o položaju Hrvata, za jedinstvo, za okupljanje, jer smatram da su danas ovdje zastupljeni svi Hrvati u Mađarskoj, isto tako obvezuje i nas diplomatske, službene predstavnike Republike Hrvatske, jer to je naša ustavna zadaća – reče uz ostalo obraćajući se okupljenima Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, izražavajući zadovoljstvo i radost što može nazočiti Danu Hrvata u Mađarskoj. On se između ostalog osvrnuo na novčanu potporu pruženu Hrvatima u Mađarskoj ove godine, nadalje na sjajne odnose Hrvatske i Mađarske, koje ne može ništa zasjeniti, pa ni slučaj INA–MOL. Hrvatska nikada neće zaboraviti pomoć Mađarske oko zbrinjavanja izbjeglica u vrijeme Domovinskog rata, kao ni na potporu na putu u punopravno članstvo Europske Unije. Na kraju je s ponosom istaknuo kako je ovih dana konačno tiskan Mađarsko-hrvatski rječnik, te najavio da bi predstavljanje moglo biti već u siječnju iduće godine u Budimpešti. Svoj pozdravni govor završio je riječima: Živjeli Hrvati ma gdje bili.

Već po običaju, u ime domaćina i organizatora prigodne govore održali su predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj *Joso Ostrogonac* i predsjednik Hrvatske državne samouprave *Mišo Hepp*, koji su se ukratko osvrnuli na postignute rezultate, ali i aktualne probleme Hrvata u Mađarskoj.

Svečani govor Jose Ostrogonca, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj

Joso Ostrogonac

Pozdravljajući okupljene, Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, izrazio je radost velikim brojem sudionika ovogodišnjeg Dana Hrvata koji je ujedno i proslava 23. obljetnice utemeljenja Saveza Hrvata u Mađarskoj. Spomenuo je kako i on sam slavi svoju malu obljetnicu: prije dvadeset godina, davne 1993. biran je za Savezova predsjednika. Ostrogonac se i našalio govoreći kako se stoga ne čudi što je veoma brzo dobio „lipu sidu“ kosu i bradu...

Istaknuo je ponos činjenicom što je sa svojim kolegama, s mnogim nazočnima, bio sudionik povijesnih zbivanja i događaja, i čimbenici koji su skupa činili posao za dobrobit hrvatske narodnosti u zadnja dva desetljeća.

Ostrogonac je parafrazirajući pjesnika Aleksu Kokića i njegove „Ljude nizine“, Bačvane, naglasio kako su bunjevački Hrvati pripadali i pripadaju velikom i širokom stablu hrvatskoga naroda, potkrepljujući rečeno riječima dramskog pisca Antuna Karagića: „Tako kažu svi – i naši –, koji su šovinisti, koji bi nas odrodili. Da postanemo narod bez narodnosti – tijelo bez kosti. Na takav način bi nas – naravno – lakše odrodili, pomadgarili, asimilirali. Kakovi su naprimjer Sekelji i Čangovi – Mađari, – takovi smo baš i mi – Hrvati. Pa to je jasno.”

Ostrogonac reče kako se nerijetko ističe kako su upravo Hrvati najbolje organizirana narodnost u Mađarskoj, kao i u cijeloj hrvatskoj dijaspori, ali je dodao kako u očuvanju materinskog jezika, kulturne baštine, identiteta, nije potrebna samo dobra organiziranost narodnosnih samouprava, institucija, civilnih udruga, KUD-ova, novčana potpora, nego i jako zalede obitelji, škole i crkve. Dotaknuo se sadašnjega društvenog i političkog trenutka, narodnosne autonomije, izbornog zakona kazujući kako ćemo svoju organiziranost imati priliku uskoro dokazati i na parlamentarnim i mjesnim izborima te izborima za mjesne, teritorijalne i državnu samoupravu 2014. godine. Dodao je kako mnogo toga ovisi o zrelosti, snošljivosti, odgovornosti i svijesti narodnosnih birača, hrvatskog življa, jer se tek tako mogu zaobići zamke koje su prisutne u zakonu.

U svezi s tim postavio je i niz retoričkih pitanja:

– Hoćemo li imati punopravnog zastupnika u Parlamentu, ili će on biti tamo samo radi forme, kao glasnogovornik, bez prava glasa?

– Hoćemo li imati takvu zemaljsku samoupravu, u koju će skupštinari biti birani prema određenim zahtjevima sveopćeg dobra Hrvata u Mađarskoj, a ne na osnovi interesa regija?

– Hoćemo li imati takve predstavnike u samoupravama koji neće zaboraviti tko ih je delegirao, na čijoj su listi postali zastupnici?

– I što je najvažnije, hoćemo li imati dovoljno naših ljudi na listi birača, koji će i otići glasovati na hrvatsku listu?

U svome završnom slovu, poželjevši svima sve najbolje, zaključio je: vrijeme je kratko, a odgovornost ogromna.

Svečani govor Miše Heppa, predsjednika HDS-a

Mišo Hepp

Pozdravljajući okupljene, Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, u svome svečanom govoru među ostalim je kazao: kako je i svetkovanje vrijeme za govor o realnostima, o postignutim uspjesima, jednako kao i o neriješenim stvarima poradi boljitka hrvatske zajednice u Mađarskoj. Smatra prioritetom djelovanje svih ustanova u održavanju HDS-a. Reče kako škole u Santovu i Pečuhu rade s odgovarajućim brojem učenika, i unatoč tomu što je Vlada od 1. listopada promijenila način financiranja škola u održavanju narodnosti i crkava, HDS je izborio da financiranje ostane na dosadašnjoj razini. Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom u Budimpešti zasada je u državnom održavanju, a HDS razmatra mogućnost preuzimanja te ustanove, ako se stvore odgovarajući financijski i vlasnički uvjeti. Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj stječe uvijek viši ugled u hrvatskim znanstvenim krugovima predstavljajući svoje izdavačke i istraživačke djelatnosti. Klub August Šenoa uspješno je završio IPA projekt s Križevačkom knjižnicom u vrijednosti od 109.202 eura. Zbirka sakralne umjetnosti u Mađarskoj u Prisiki i ove je godine imala solidan broj posjetitelja, a od 1. siječnja 2014. godine zbirkom će upravljati stručni voditelj. „Zavičaj“, Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj na otoku Pagu, ove je godine ostvario 10.000 noćenja i ugostio dva HDS-ova jezična tabora u kojima je ljetovalo 250 djece. Neprofitno poduzeće Croatia i uza svoj izdavački posao aktivno je

Poštovana Ljiljana, umalo ste pet godina boravili u Pečuhu, na čelu Generalnog konzulata Republike Hrvatske, posao Vas zove na nova zaduženja, od 1. prosinca. Ovih pet godina meni su brzo proletjele, a Vama?

Kad gledam dijete od pet godina, rekla bih to je mali čovjek, dakle to je puno, a istih pet godina u životu odrasle osobe u zrelim godinama je puno i malo. Toliko je brzo prošlo da mi se čini kao da sam jučer došla. Kažu kad vam je lijepo, to kratko traje, pa se, eto, tako i meni tih pet godina čini jako kratkim razdobljem boravka u Pečuhu i u životu s hrvatskom zajednicom i uopće, prijateljima, stečenim poznanicima. Osjećala sam se jako-jako doma. Mi Zagrepčani kažemo domeka, ja sam bila tu domeka.

Povod našega razgovora je Vaš skori odlazak kući, na novu dužnost; jesam li ja uspjela s Vama u ovih pet godina napraviti intervju za Hrvatski glasnik?

Da. Kad sam došla, onda smo napravili intervju, bilo je to 2009., i onda smo se upoznale. Između toga mi smo često razgovarale, ali veliki intervju bio je na samom dolasku.

Da. Uvijek mislimo kako imamo vremena. Bili ste u pokretu, susretali smo se, dobro surađivali. Ja još jednom i ovim putem zahvaljujem Vama na toj velikoj ljubaznosti ne samo prema meni nego i prema našem uredništvu jer ste uvijek bili spremni pomoći, povesti naše novinare, izaći im ususret, upoznati ih s ljudima, što je vrlo rijetko među našim diplomatima ili bar među onim diplomatima koji su boravili među nama. Gdje ste naučili kako upravo tako treba raditi diplomat da bi ponio pridjev izvrstan?

Hvala Vam lijepa. Ja Vama zahvaljujem zato što sve što smo radili ovdje, bio je timski rad. Ništa ja nisam napravila sama i ne bih mogla napraviti sama. I u ovom dijelu medija Vi ste mi bili u tiskanim medijima glavni oslonac i izuzetno kvalitetna potpora i sadržajna u svakom pogledu. Dakle ta naša interakcija bila je obostrano ugodna i, eto, ja isto na tome zahvaljujem. A gdje sam ja to naučila? Reći ću Vam; prije nego što sam došla, jedan malo zlonamjerni kolega rekao je pa šta ona zna o manjinama, šta će ona u Pečuhu? I onda sam ja promišljala, pa, zaboga, ja sam uvijek radila u veleposlanstvima, bavila sam se politikom, gospodarstvom, kulturom, jest u jednom dijelu i dijasporom, i tiskom, jer uvijek sam imala više obaveza unutar toga, a kako ću se snaći u Pečuhu, jer je zapravo Generalni konzulat ovdje primarno zbog toga što je i hrvatska zajednica ovdje. Ako ćete gledati, vidjet ćete kako je recimo slovenski generalni konzulat na granici prema Sloveniji i Austriji, slovački vam je skoro kod rumunjske granice, dakle svaki je postavljen u onu sredinu gdje ima mnogo pripadnika narodnosne zajednice koju treba povezivati s matičnom zemljom. Promišljala sam na koji način i kako ćemo se mi družiti jer je zajednica za mene uvijek bila jedan živi organizam, a živi organizam nije statičan. On se mijenja, on se prilagođava, i ja

Intervju

Generalna konzulica Ljiljana Pancirov

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

sam procijenila da je najbolje da budem ono što jesam. Da budem čovjek, da budem osoba s onim skromnim profesionalnim znanjem i iskustvom koji donosim sa sobom u svojim godinama i u onome što sam dotada radila, i tako sam se nastojala postaviti ukoliko je to polučilo dobre rezultate nakon ovih pet godina, a po onome kako smo živjeli taj živi mehanizam zajednice, ja bih i ovdje mogla neskromno reći da je to bilo jako dobro.

Da. Generalni konzulat od samog svoga otvaranja pa do današnjeg dana, a nadamo se i ubuduće bit će mjesto za koje se Hrvati u Mađarskoj, pogotovo Hrvati ove tri županije koje su pod ingerencijom Generalnog konzulata, vezuju, koji doživljavaju kao dio svoga svakodnevnog života. I u onom trenutku kada osjete da se i čelni čovjek toga tijela brine o nama, to zaista funkcionira kako treba. Što ste naučili za ovih pet godina?

Pa to je jedno veliko životno iskustvo. Ja sam obogatila sebe u prvom redu. Jest, gledajući objektivno, ja sam poslom ovdje, to je moj posao i ja sam dobila mandat da budem hrvatski predstavnik u Mađarskoj sa sjedištem u Pečuhu u Generalnom konzulatu. Dakle to već ima jednu odrednicu posla. Kažu, posao možete raditi na sto različitih načina. Ja sam odlučila raditi onako kako meni moja osobnost to nudi i naučila sam i prije toga nešto o hrvatskoj narodnosnoj zajednici, i o Mađarskoj općenito jer nisam sebi željela dopustiti doći u sredinu o kojoj ništa ne znam. Međutim ono što možete proučiti iz knjiga, pa moram reći ja sam čitala i Hrvatski glasnik na internetu, posebice uvodnike glavne urednice, koje bih prvo pročitala, pa bih onda dalje gledala na koji način i kako se događalo, dakle nisam bila potpuno tabula rasa u tome, ali nisam mogla ni naslutiti koliko ima dubine u

toj zajednici. U prvom redu ja zaista iskreno i odsrca cijenim da ta zajednica uopće postoji na ovim prostorima. Stoljećima održati svoj identitet kroz jezik, kroz narodne nošnje, izvorne narodne nošnje, kroz istraživanje starih pjesama, plesova, dakle još uvijek naši ljudi istražuju ono što nisu možda saznali pa žele unijeti, to je sve jedan entuzijazam, svi su to ljudi iz malih naselja, iz malih sela, pa, eto, iz većih gradova uključujući i Pečuh, kome i svi gravitiraju kao središtu. Dakle naučila sam kako cijeniti sebe i ono što jesi. I ukoliko se u mladim generacijama malo toga moglo prenijeti, već je dobar početak. Jer tko smo i što smo, zavisi o tome na koji način mi tome pristupamo. I tu sam naučila i to što znači

biti Hrvat, jer pitao me jedan mladi čovjek ovdje: „Ljiljana, kako je biti Hrvat u Hrvatskoj?“ i ja sam mislila pa kakvo je to pitanje, međutim to je izuzetno višeslojno pitanje. Naime kad živite u Hrvatskoj, okruženim onim što je hrvatska kultura, hrvatski jezik, Hrvati oko vas, pa i druge narodnosne zajednice, dakle vi nemate toliko istaknut taj osjećaj svog identiteta jer je on svugdje prisutan oko vas. Međutim kad ste Hrvat negdje drugdje, onda je izuzetno bitno da kvalitetno radite taj svoj identitet. I o tome sam naučila puno što nisam ni znala da kao takvo postoji i da kao takvo se nastoji održati. Shvatila sam da je ovdje jedna višeslojna zajednica koja svaka funkcionira na svojoj razini. Od visoko intelektualnih institucija, obrazovnih institucija, kulturnih društava koja žele očuvati i etnosadržaje i muziku i ples do jednostavnih skromnih ljudi koji kroza svoje dnevne običaje, kroz to kako će prirediti kolač, kako će napraviti fiš, na neki način pokazuju da je njihov identitet drukčiji od onoga što ih okružuje. I svaka ta razina je izuzetno bitna i važna. I meni je bilo važno doći na svako događanje kad god sam mogla, kod svakoga tko bi me pozvao, zato što mislim, ako je ta osoba uložila toliko truda da sve to organizira i priredi, moj je mali trud, a više zadovoljstvo da budem s njima tamo. Tako da to su sve iskustva koja zapravo daju jednu širinu nadgledanja i na život, i na ljude oko sebe i zapravo mogu reći i na jedno kompromisno ponašanje jer ne stavljate sebe u prvi plan, nego one koji su oko vas.

Izražavam svoje mišljenje, ali vjerujem kako će se i čitatelji ovog intervjuja, kao i oni koji su Vas upoznali, složiti sa mnom kako je upravo Vaša skromnost i vrhunsko diplomatsko umijeće pridonijelo velikoj omiljenosti

među nama Hrvatima u Mađarskoj i ne samo među Hrvatima u Mađarskoj. Vaš mandat karakteriziralo je puno toga. Svojim diplomatskim umijećem, pristupom rješavanju određenih stvari, sposobnošću komunikacije, govorite izvrsno više jezika, uspjeli ste uspostaviti izvanredne kontakte i s mađarskim vlastima u gradu, županijama, s onima koji se bave prekograničnim projektima. Spomenimo tek 2010. godinu kada je Pečuh nosio titulu europske prijestolnice kulture, i niz hrvatskih sadržaja?

Europska prijestolnica kulture u Pečuhu bio je zaista najsadržajni, najkompleksniji projekt koji smo imali. Zašto? Zato što u prvim mjesecima 2010. godine bilo je različitih promišljanja. Svi su mislili da izdavanje jedne knjige ili ne znam, jedan skup ili jedan nastup znači europsku prijestolnicu kulture. To nije tako. Mi smo zamijetivši da menadžment Europske prijestolnice kulture u Pečuhu ni sam ne zna na koji način pristupiti ovom našem djelu jer su imali svoju koncepciju i program, ja sam se najavila na jedan razgovor direktoru menadžmenta i donijela sam listu projekata koje smo mi u tom trenutku, dakle negdje krajem siječnja 2010. imali u ponudi. I kada je on to vidio, bili su tu veliki projekti kao što je suvremeno hrvatsko kiparstvo, kao što je moderna arhitektura, kao što je suvremeni hrvatski nakit, kao što su koncerti recimo Matije Dedića, pa niz ozbiljnih klasičnih koncerata pa izložbe poznatih hrvatskih umjetnika pa predstavljanje knjiga, dakle kad su oni vidjeli koji je to sadržaj plus onoga što smo mogli iz ove sredine, iz ove zajednice ponuditi, onda oni su se potpuno otvorili i dali su nam mogućnost da logo europske prijestolnice kulture koristimo na svim svojim i velikim i malim događanjima. Dapače, to se čak i proširilo i na Mohač i na Bajju kao gradovi koji su sudjelovali u cijelom tom konceptu. Dakle tada smo počeli vrlo intenzivno promišljati aktivnosti, rezultat je bio 170 događanja. Dakle imati 170 različitih kulturnih, obrazovnih, znanstvenih organiziranih sadržaja nešto je jako veliko. Uzmite da je godina 365 dana, to je svaki drugi dan nešto. Najveći uspjeh je uslijedio krajem godine kad smo mi sve te naše programe ponudili Pečuhu kao dio njihovoga godišnjeg izvještaja o projektu i kad su oni na papiru vidjeli koliko je zapravo toga od strane i nas kao Generalnog konzulata, dakle Hrvatske države preko Ministarstva kulture koje je jako tu pomoglo, preko Ministarstva vanjskih poslova, preko regionalnih i gradskih ureda za kulturu u Hrvatskoj, dakle svi su oni bili sudionici u tome, uključujući i individualne umjetnike, dakle jako puno je tu vrtjelo se ljudi, uključujući našu hrvatsku zajednicu ovdje koja je nesebično davala i prostor i vrijeme i organizacijski je pomagala, mi smo imali kroatističku konferenciju ovdje koja je bila dio redovne knjižice s programima unutar europske prijestolnice kulture. Godine 2011. izašao je jedan izuzetno kvalitetan izvještaj Europske komi-

sije o tri grada, o Essenu, Istanbulu i Pečuhu, gdje je jedan paragraf bio posvećen isključivo poimence navedeno hrvatskoj zajednici i Generalnom konzulatu za projekte koje su ostvarili tokom projekta Pečuh – europska prijestolnica kulture. Stoga mislim kako je taj projekt profilirao našu hrvatsku narodnosnu zajednicu prema okolnom prostoru, europskom prostoru i puno šire i kako je time dano i priznanje Generalnom konzulatu, Republici Hrvatskoj. Moram zahvaliti mađarskoj strani koja je imala puno razumijevanja kako na razini grada i županije tako i gradova u regiji. Mađarska je strana procijenila kako bi to trebalo na neki način i javno dati do znanja time što sam dobila prestižnu nagradu grada Pečuha upravo za kulturno djelovanje, a kasnije i Srebrni križ Mađarske, priznanje predsjednika Mađarske. Naravno, meni osobno ova priznanja izuzetno su draga, ali isto tako to nisu priznanja samo meni, to je priznanje svim onim ljudima koji su stajali uz mene, ispred mene, iza mene dok smo sudjelovali u tim projektima. Radilo se izuzetno kvalitetno bez stresa, s puno entuzijazma i s puno uložene truda i vremena svih, jer mi moramo znati da ljudi koji su u našoj zajednici, preko tjedna rade i da imaju svoje obaveze i nisu nikad štedjeli truda, evo, da se uključe u to. A ja sam bila, poput babuške poveznica između Hrvatske i ovog prostora i naših ljudi.

Spomenuli ste priznanja, ne sva, dobili ste Vi više priznanja, niste Vi tražili priznanja, nego su priznanja tražila Vas. Jednostavno ona su se nametnula kao nagrada upravo za trud koji ste uložili u svoj posao. Važan segment u djelatnosti Generalnog konzulata jesu i IPA projekti prekogranične suradnje. Nazočili ste im, poticali, povezivali partnere, u iste projekte pokušavali uvijek uključiti i dijelove hrvatske zajednice ako postoji mogućnost za to?

Hvala Vam lijepa na ovom komentaru za nagrade, zaista one su svakome osobno drage, meni posebno, ni za jednu nisam znala da dolazi, čak to je bila tajna za mene do onog trenutka dok nagrada nije stigla kao obavijest da je treba preuzeti. Zahvaljujem svima koji su pridonijeli da ih dobijem, i onima koji su odlučili da mi se daju. Što se tiče prekogranične suradnje, jest, u pravu ste, to je najdinamičniji oblik suradnje između hrvatske i mađarske strane na ovom prostoru. IPA-projekti zapravo su projekti pretpristupnih fondova prije nego što je Hrvatska postala članica Europske Unije i oni su donijeli niz mogućnosti, oni uključuju sebe i gospodarske segmente, imate inovacije i mala i srednja poduzeća, klastere koji se međusobno povezuju. One donose kulturne aktivnosti, a to je međusobno prikazivanje kulturnih običaja gostovanja, kulturno-umjetničkih društava, organiziranje izložaba, dakle taj kulturni segment izuzetno je važan i prisutan jer i s jedne i s druge strane imate slični kulturni etnos koji može pridonijeti takvim sadržajima. Zatim one su na razini škola i obrazovanja, na

razini fakulteta, jer mi imamo katedru za kroatistiku, Osječki fakultet nije daleko, dakle tu postoji i ta interakcija. Zatim iznimno veliki projekti, kvalitetni projekti na razini sveučilišta, i to posebice medicinskog, pravnog fakulteta. U području medicine bilo je nekoliko projekata koji su dali rezultate i stvorili centre izvrsnosti na ovom prostoru, što moramo svi priznati, iznimno je bitno da ovaj prostor tako se razvija. Dakle sve skupa to je bio angažman preko pedeset milijuna eura u tri kruga od 2009. do ove godine kada je to završilo. Ono što je najkvalitetnije u tome, i sami ste spomenuli, a to je povezivanje ljudi da se međusobno upoznaju, znaju i da znaju međusobno komunicirati, da se znaju ophoditi s potrebama koje su u okviru Europske Unije, to jest da znaju napraviti projekt, prenijeti sadržaj koji žele da taj sadržaj bude atraktivan Europskoj Uniji. A zašto je to bitno? Zato što od ove godine mi, kao Hrvatska, imamo mogućnost za veliki kohezijski odnosno za strukturalne fondove koji su tehnički vrlo slični tehnicima, pripremi IPA-programa samo što nose puno veći sadržaj, puno veća sredstva. I upravo zbog toga taj ciklus, zapravo IPA-projekata, značajan je jer on omogućuje da ovaj prostor dobije velike infrastrukturne projekte kroz koje onda dalje može ući u regionalne fondove, u socijalni fond itd. Dakle IPA-projekti su jedna velika uspješnica, to je priznala i mađarska vlada preko svojeg predstavnika na zadnjem sastanku koji je bio u Vukovaru gdje se sumiralo to dosadašnje razdoblje u okviru prekogranične suradnje i na razini Ministarstva regionalnog razvitka Hrvatske koje je također pohvalilo. Mađarska strana je čak izjavila da su to najkvalitetniji prekogranični projekti koje su radili jer, naravno, okruženi s mnogo susjeda, sa svima njima imali su prekogranične programe i mislim da je to dobra osnovica za dalje uključivanje u europske projekte, a s druge strane nastojalo se svakako da u svakom od tih projekata barem u svakom od tih projekata bude i netko tko je aktivan u okviru hrvatske zajednice da se i on profilira i ne samo to, jedna od poteškoća u toj komunikaciji bila je jezična. Naši Hrvati su bilingvalni i ne samo da znaju sadržaj, da poznaju prostor, da razumiju mentalitet ljudi nego mogu i u tom dijelu komunikacije biti iznimno korisni i vrijedno je njihovo sudjelovanje u tome.

Stalno se vraćamo na hrvatsku zajednicu u Mađarskoj, izgleda da je ona ipak najvažniji segment u djelovanju Generalnog konzulata bila, bit će, i, nadamo se, ostat će. Za Vas je posebice bila važna kako iščitavam iz vaših riječi. Što biste rekli o Hrvatima u Mađarskoj? Ili smo na to već pitanje već odgovorili?

Pa, u nekim segmentima jesmo. To je poput pazlice koju slažete da biste dobili sliku. U prvom redu ono što je na mom početku meni bio jedan od osnovnih ciljeva jest to da Hrvati u Mađarskoj i Hrvati u Hrvatskoj pravilno prepoznaju.

Meni se činilo iz one literature koja je meni bila dostupna prilikom dolaska ovamo, a tu je bilo jako malo toga i iz onoga što sam razgovarala s našima prije dolaska ovamo čini mi se da Hrvati u Hrvatskoj znaju da ovdje postoji hrvatska zajednica, ali kad isti ti Hrvati njima dođu u posjet u Hrvatskoj, oni će ih potapšati po ramenu, reći će: došli su naši Mađari. Dakle očito taj etnikum nije sasvim jasno postavljen u promišljanjima. S druge strane Hrvati u Mađarskoj su najorganiziranija zajednica od svih autohtonih nacionalnih zajednica koje Hrvatska ima izvan svojih granica. Ta struktura iako ona ima politički dio i civilni dio i niz kulturno-umjetničkih dijelova i institucija koje su, eto, koncentrirana ovdje u Pečuhu; škola Miroslava Krležje, Odsjek za kroatistiku, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Matica hrvatska Ogranak Pečuh, Hrvatski klub Augusta Šenoae, Hrvatsko kazalište, tu je, eto, i Hrvatski glasnik, hrvatsko uredništvo MTVA-a, dakle ta velika koncentracija isto čini jedan dio, jedan značajan i važan dio strukture Hrvata u Mađarskoj. Dakle, iako postoji politički, znači taj civilni dio i niz tih snažnih institucija, onda puno manjih kulturnih društava, ipak ovdje nema stranačke podijeljenosti i to je iznimno bitno za ovu zajednicu jer bez obzira na koji način i kako je politička struktura koja ih okružuje, oni ostaju unisoni u toj svojoj strukturi koja je hijerarhijski postavljena od države preko županija, gradova, manjih mjesta, dakle ona se zna kako funkcionira, i mislim da je to izuzetno vrijedno postignuće koja je ova zajednica uspjela ostvariti. Drugo. Ja sam spomenula ovdje niz institucija koja su koncentrirana ovdje u Pečuhu i oko Pečuha. Važno je da ta visoko intelektualna struktura unutar zajednice postoji. Kaže se da je od narodnosnih zajednica ova s najvećim brojem intelektualaca. Ono čemu bi zajednica trebala biti posebno usmjerena jest očuvanje jezika i njegovanje jezika, hrvatskoga jezika od vrtića preko osnovne škole, gimnazije do fakulteta. Iskustva iz zadnjih susreta s maturantima bila su da su se gotovo svi odredili koji su završili hrvatsku gimnaziju ovamo, svi su se odredili da će nastaviti svoj život tako da će studirati. Vrijedno je sve, vrijedno je i kada se netko sa srednjom školom zaposli i dalje govori hrvatski, koristi ga i nastoji pokazati da ima to znanje. Ali je isto tako izuzetno vrijedno kad ljudi nastave dalje sebe graditi u bilo kojoj profesiji koju žele i da kasnije kad imaju sami svoju obitelj, sva ona znanja o jeziku, o svojoj kulturi prenose na djecu jer, moram reći, napor i zajednice mogu biti iznimno veliki, ali ukoliko obitelj pa onda kasnije i odgajatelj i profesori ne ulože napor da taj hrvatski segment u djeci zaživi, onda kasnije on puno teže prodire iz svake osobe ponovo... ali i cijele zajednice. Ovo je iznimno živa zajednica. Ja moram reći, u ovih pet godina pa godišnje ako sam jedan vikend i dva imala bez ikakvih obaveza. Ja se divim našim ljudima koji toli-

ko svog, i vremena, i znanja, i entuzijazma s malo novca ulažu u ono što organiziraju. I zaista, svaki je događaj na svoj način iznimno kvalitetan. Ono što bi možda trebalo biti jest to da svatko dolazi svakome. Ja znam da je teško iz udaljenih krajeva dolaziti recimo u Pečuh, ali ako je nešto u Bačkoj, onda bi svi iz Bačke trebali biti tamo, ako je nešto u Baranji, onda iz Baranje, ako je nešto u Šomod, svi iz Šomoda. Zašto? Zato što time zajednica sama sebi daje potporu. A moram vam reći zašto ja toliko znam o našim ljudima pojedinačno i grupno, zato što sam stalno s njima. To nije zato da bih ja vidjela je li ovaj toliko ili onoliko napravio, to je zato, u prvom redu, da bih rekla, eto ga, hrvatska država podupire vaša nastojanja u očuvanju vašeg kulturnog identiteta, drugo, da bih rekla ono što ste napravili vrijedno je, ja dajem svoju, ja poštujem to što ste vi uložili u to i tako bi svaki član trebao. Ne može se dogoditi da bude jedna izložba s vrhunskim autorom koji ni u Hrvatskoj ne vide. Moram reći, ovdje je bio Prica koji pozna Samobor a mi ga poznajemo daleko više i daleko bolje i bio je vrhunski slikar 20. stoljeća. Ne može se dogoditi da na takvoj jednoj izložbi nema onih koji uče o hrvatskoj kulturi ili koji podučavaju hrvatsku kulturu. Dakle ta svijest o tome da treba biti prisutan u onome što hrvatska zajednica nudi, mislim da je iznimno bitno. Ono se možda gradi pomalo, ali evo ja sam i svojim primjerom htjela reći da je moje slobodno vrijeme bilo vezano i uz takve aktivnosti kojima možda nekima sam otvarala, nekima organizirala, nekima sam bila gost i tako, ali na svakoj od tih aktivnosti ja sam s jedne strane naučila nešto, nešto novo, upoznala autore, isto tako dala i svoju potporu tome da to tako bude.

Imali ste izvrsne kontakte, ja, naravno, kao vanjski promatrač mogu to reći, ali bilo gdje da ste bili, uvijek ste s mađarskim prijateljima duboko, dugo i na svoj specifičan način razgovarali. Kako ste doživjeli mađarske političare, Mađare iz polja kulture, društvene sfere, kako ste doživjeli Mađarsku, kako će Vam ostati Mađarska u sjećanju?

Za mene je Mađarska Pečuh i tri županije: Šomod, Baranja i Bačka jer tamo sam provodila uglavnom svoje vrijeme i moram vam reći izvan toga bih otišla na neki sastanak i odmah se vratila. A to je zapravo Mađarska koja mi je iznimno bliska i koja me prihvatila jako dobro i moram reći da kada sretnem u Pečuhu najmanje deset poznatih na Király utca dok pijem kavu, onda i koji me srdačno i toplo pozdrave, to mi je najbolja potpora da je nešto bilo dobro iz našega međusobnog kontakta i odnosa. Ja sam uvijek nastojala govoriti onome što je pozitivno i s čime se susrećem u mađarskoj zajednici ovdje. Ja izuzetno cijenim napretke u znanstvenoj suradnji koja je ovdje vidljiva. Da li je to znanstvena suradnja u području medicine koju sam puno pratila i koja je dala izvrsne rezultate i u suradnji s Hrvatskom jer ovdje je stvoren jedan centar izvrsnosti u području biotehnologije i geneti-

ke, što je izuzetno važno kao jedna prosperitetna znanost. Da li je to u području prava gdje je zapravo bitno uspoređivati sustave, sad naročito kad smo mi dio europske zajednice, da li je to u području ekonomije koja isto tako može dati neka iskustva. Mađarska ima iskustva koja je stekla u Europskoj Uniji prije nas, dakle tu je izuzetno korisno to. Zatim, poznajem mnogo mađarskih suradnika, danas sam bila na jednom IPA-projektu na Medicinskom fakultetu i oprastajući se od mene, dekan je rekao da je najvredniji ljudski potencijal, a da ono što je on zamijetio u svojim krugovima i krugovima svojih poznatih da imam izuzetno puno ostvarenih kontakata i da misli da je to onaj najvredniji što svaki čovjek može sa sobom ponijeti. I zaista, u tim kontaktima ima jako puno osoba iz lokalne samouprave, iz kulturnih institucija, iz znanstvenih institucija, iz gospodarskih subjekata jer, znate, svaki poziv i poziv da se netko sastane s vama znači da uvažava ono što mu možete reći, u čemu možete pomoći, a takvih je susreta bilo na najvišim razinama. Dakle mislim da je ta suradnja bila i s mađarskom stranom jako dobra i da mi je ona otvorila mogućnost i da svaki projekt koji se pred mene postavi mogu realizirati jednim telefonskim pozivom. Ja sam mogla dobiti u Pečuhu reprezentativnu dvoranu, koncertnu dvoranu, dobiti i tisuću Hrvata, okupiti na jednom koncertu kao što smo mi imali ne jedan, nego više njih, da možete napuniti Széchenyi tér i Zsolnay prostor, jedan s klasičnim koncertom, drugi s rock-koncertom u vrijeme proslave ulaska Hrvatske u Europsku Uniju i da vam na to događanje dode potpredsjednik Vlade koji nakon toga odlazi u Osijek, dakle radi jedan fizički most između dva prijateljska grada koja četrdeset godina ostvaruju suradnju i da svi kažu, i Mađari i Hrvati, znate Széchenyi trg nije nikad bio tako pun kao što je bio kad su ga napunili Hrvati sa svojim programom. Dakle profilirati se na taj način, ja mislim da je za hrvatsku zajednicu to jedan velik kompliment, da hrvatska zajednica pokazuje raznolikost i razinu svojih mogućnosti, a ukoliko sam ja u tome jednu kockicu dala pozitivnu, eto, meni će biti drago i mislim da je to onda nešto što je vrijedno za ovih pet godina zajedničkog druženja ovdje.

Puno je tema o kojima bismo mogle razgovarati, mnogo se toga dogodilo. Vrijeme je brzo prošlo, mi smo se sjajno družili, sjajno surađivali... Želim Vam uime uredništva Hrvatskoga glasnika i Radija Croatice sve najbolje u Vašem budućem radu i do nekog novog sljedećeg susreta?

Hvala Vam lijepa, hvala našim medijima što su me tako vrijedno, toplo i točno pratili, hvala svim našim Hrvatima koji su bili velika potpora svaki na svoj način, i poruka mladima: nemojte zaboraviti, djeco, svoj jezik i kada drugi put dodem, kad vas sretnem negdje i kad počnem s vama razgovarati na hrvatskom, nadam se da ćete na isti način moći i meni odvratiti.

Kulturno i folklorno druženje

Barčanski su se Hrvati družili s folklorošima svoga KUD-a Podravina, KUD-om Drava iz Lukovišća, martinačkim Ženskim pjevačkim zborom «Korjeni» te pjevačima iz Hreljina i Jadranova.

U organizaciji barčanske Hrvatske samouprave i KUD-a Podravina, 12. listopada 2013. organizirano je tradicionalno listopadsko kuglanje i prigodni kulturno-folklorni susret u Barči. Spomenuti organizatori s potporom Hrvatske samouprave Šomodske županije, u čijem je godišnjem programu i potpora narečenim programima, nastoje okupiti i oduševiti barčanske Hrvate. Nakon natjecanja u kuglanju i proglašenja njegovih rezultata, društvo se uputilo u predvorje barčanske gimnazije gdje je s početkom u 18 sati priređen bogati kulturno-folklorni program međunarodnog značaja kojem je slijedila zajednička večera i druženje te bal uz Orkestar Vizin. Ovim se napisom osvrćemo na folklorno druženje.

KUD Podravina iz Barče

KUD Drava iz Lukovišća

KUD Sloga iz Hreljina, gradića nadomak Rijeci, istočno od grada Bakra, zahvaljujući svojoj članici podrijetlom iz Martinaca i njezinoj rođakinji, umirovljenoj učiteljici Mariji Kalai rodom iz Martinaca, koja živi u Pečuhu, ostvario je već niz gostovanja među Hrvatima u Mađarskoj, uz potporu generalne konzulice Ljiljane Pancirov. Nastupali su oni već u

Pečuhu, Kulinju, Kalači, a evo sada smo ih sreli u Barči kako bi dan poslije, 13. listopada, nastupili u Kapošvaru u organizaciji тамошње Hrvatske samouprave. Domaćin njihova boravka u Mađarskoj bila je Hrvatska samouprava grada Kapošvara, a s njima je bila tri dana njena zastupnica Mária Koós Arató. Pjevači iz Hreljina ovoga puta sa sobom su povelili svoje prijatelje iz Jadranova, pjevače KUD-a Martina Matetića s kojima zajednički vježbaju pod dirigentskom palicom Ivana Nina Načinovića te uz glazbenu pratnju Ivice Badurine. Oni su se u Barči predstavili s brojnim pjesmama zabavnog karaktera i prepoznatljivog dalmatinskog melosa. Ivan Nino Načinović od 2011. godine vodi ova dva združena zbora koja su ostvarila niz gostovanja, u Mađarskoj su ovoga puta boravili od 11. do 13. listopada. Oni su česti gosti i u Slovačkoj gdje također gostuju kod svojih prijatelja u gradu Senici i Šašinu. U ovom potonjem održava se međunarodni festival sakralne pjesme.

Dakle nije barčanski i kapošvarski nastup bio prvi zajednički nastup združenih zborova: hreljinskog KUD-a Sloge i jadransko

KUD-a Martina Matetića. Zajedno nastupaju već umalo dvije godine. Ovoga puta oduševili su publiku u Barči i Kapošvaru, u Barči zabavnim, a u Kapošvaru sakralnim pjesmama jer su nastupili u gradskoj crkvi.

Uz goste iz Hrvatskoga primorja, u folklornom su programu nastupili domaći izvodači: KUD Podravina iz Barče uz pratnju Orkestra Vizin, KUD Drava iz Lukovišća, Ženski pjevački zbor «Korjeni» iz Martinaca. Nakon dvosatnog programa, komu su nazočili i generalna konzulica Ljiljana Pancirov, predsjednik Hrvatske samouprave Šomodske županije Jozo Solga te brojni uzvanici i gosti, slijedila je zajednička večera svih sudionika druženja te bal uz Orkestar Vizin.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Vladimir Nazor

ŠTAP

Da imam sina, štap i torbu dao
Jednom bih njemu, pa mu reko: – Idi!
Sav svijet obidi. Što ti oko vidi,
Nek nije duši ostaviti žao.

S dobrima dobar, a ni s kime zao,
Svog srca glasa nikad se ne stidi.
Pusti nek vrcnu ko iz kremen-hridi
Iskre što prosut ja ih nisam znao.

Kud idah maštom, ti ćeš nogom
proći.

Što dirah mišlju, ti ćeš taći rukom.
Što sanjah, ti ćeš i uraditi moći.

A kad se vratiš iz daleka svijeta,
Dok stablo moje jedva lista s mukom,
I štap će tvoj u ruci da ti cvjeta.

*Nastup združenih zborova: hreljinskog KUD-a Sloge i jadransko
KUD-a Martina Matetića*

U spomen

Manda (Magda) Kóvári Szalai (1934–2013)

U Mohaču, 3. studenoga, je u 79. godini preminula istaknuta kulturna djelatnica Manda (Magda) Kóvári Szalai.

Manda Kóvári je rođena 26. studenoga 1934. godine u Mohaču. Osnovnu je školu pohađala u rodnome gradu, a zatim od 1949. Hrvatsko-srpsku gimnaziju u Pečuhu, koja se 1951 seli u Budimpeštu. Nažalost, djelomično zbog bolesti i siromaštva njezine obitelji, započeto školovanje nije mogla završiti. Diplomirala je 1954. godine kao odgojiteljica, a 1982. postala knjižničarkom. Godinama je radila u Mohačkoj bazičnoj knjižnici Jenő Mohácsi, od 1975. do umirovljenja 1989. i bila odgovorna za narodnosne knjige svih manjina u gradu i okolici. Bila je neumorna, organizirala je susrete književnika, prve čitalačke tabore, tako čitalački tabor u

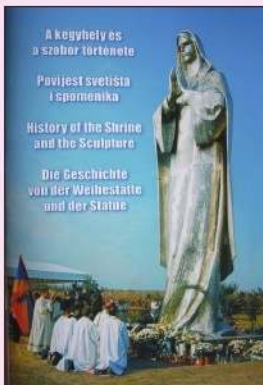
Baru koji je postao sinonimom druženja mnogobrojnim naraštajima Hrvata u Mađarskoj, književne večeri diljem Baranje, Tolne i Šomodá. I vaša se urednica s njime upoznala u Baru davne 1985. godine. Mnogima je pomagala, a cijeloga života radila za mohačku Šokadiju, i u vrijeme Demokratskog saveza Južnih Slavena i poslije sve do svoje smrti bila je sudionica događanja, pomagala gdje je mogla i znala. Desetljećima je vodila Južnoslavenski klub u Mohaču, koji je utemeljen 1969. godine. Radila je neumorno na dobrobit svih Hrvata-Šokaca, ali i u najvišim tijelima društvene organiziranosti hrvatskoga življa na državnoj razini. Nije posustala ni u mirovini. Posljednjih je godina organizirala susrete nekadašnjih članova mohačkih društava u kojima su se okupljali Hrvati. U suorganizaciji Šokačke čitaonice i Mande Kóvári Szalai, 2010. godine obilježena je 40. obljetnica utemeljenja Južnoslavenskoga kluba pod okriljem nekadašnjega Prosvjetnog središta Béle Bartóka. Na njezin poticaj, u travnju ove godine u Šokačkoj čitaonici okupili su se nekadašnji plesači, pjevači, glumci amateri, članovi orkestara i simpatizeri nekadašnjega Južnoslavenskoga kluba. Teško bolesna, još prošloga mjeseca zalagala se da mladi harmonikaš Marko Čelinac može kupiti novu harmoniku. Otišla je dobra duša, koja se uvijek nesebično zalagala. Pokop Mande Kóvári Szalai bio je u srijedu 13. studenog u Mohaču, a na ispraćaju su bili svi mohački šokački Hrvati.

Vječna joj slava i hvala. Počivala i miru.

Uredništvo Hrvatskoga glasnika

ZAGREB – Forum hrvatskih manjina, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika bit će u petak, 22. studenoga 2013., s početkom u 11 sati u Zagrebu, Trg Stjepana Radića 3. Hrvatske manjine u Europi i rezultati zadnjega popisa stanovništva – stanje i perspektive, tema je ovogodišnjega Matičina stručnoga skupa koji svake godine tematizira određeno područje života hrvatskih manjinskih zajednica u Austriji, Crnoj Gori, Češkoj, Italiji, Mađarskoj, Makedoniji, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Srbiji. Na stručnome skupu analizirat će se aktualno demografsko stanje i prostorna razmještenost Hrvata u navedenim europskim zemljama. Vjerujemo da bez praćenja demografskih trendova nije moguće cjelovito sagledati aktualne prilike i tijekove u hrvatskim manjinskim zajednicama. Podaci govore da se smanjuje broj Hrvata u gotovo svim zajednicama zbog slabe biološke reprodukcije, demografskog starenja, neriješenih manjinskih pitanja, asimilacije i dr. Stoga je cilj ovoga skupa potaknuti raspravu između predstavnika hrvatskih manjina i državnih tijela i ustanova matičnoga naroda o mogućim programima i projektima koji bi pridonijeli rješavanju demografskih problema poboljšanjem društvenog, političkog, obrazovnog, kulturnog gospodarskog položaja hrvatskih manjinskih zajednica. Ovogodišnjim stručnim skupom željeli bismo također potaknuti snažnije zalaganje svih nadležnih tijela i ustanova Republike Hrvatske u ostvarivanju toga cilja. Kao sudionike ovogodišnjeg Forum hrvatskih manjina pozivamo čelne ljude krovnih organizacija hrvatskih manjina i po jednu stručnu osobu za demografska pitanja iz svake zajednice. U skladu s temom Forum a iz Hrvatske pozivamo predstavnike nadležnih državnih tijela i ustanova. Uvodno izlaganje o temi Forum a održat će dr. sc. Robert Skenderović, predsjednik Znanstvenog vijeća Hrvatskog instituta za povijest, koji će ujedno voditi ovogodišnji skup – kaže mr. sc. Marin Knežević, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika.

SANTOVO – Ovih je dana u nakladi Izdavačke kuće „Pax” tiskano drugo izdanje četverojezične Povijesti svetišta i kipa o marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici, s 49 slika u boji. Drugo izdanje prošireno je s osam novih fotografija o trima hodočašćima bačkih Hrvata i prijateljskih hrvatskih zajednica na tromeđi Hrvatske, Mađarske i Srbije 2010–2012, odnosno o državnome hrvatskom hodočašću priredenom 2012. godine. Povijest svetišta i kipa može se kupiti u santovačkome župnom uredu.

Klaudija Dudaš, Milan Oto Dudaš i Roland Gali, najbolji kuhari na potonjskom natjecanju „Podravski kuhar”

Pjevački zbor santovačke osnovne škole

sudjelovao u kulturnom životu Hrvata. U sada već potpuno uređenoj višenamjenskoj dvorani organizirane su književne tribine, konferencije, kazališne predstave. Mađarska je vlada spremna sudjelovati u izgradnji i proširenju Hrvatskog kazališta u Pečuhu.

Osvrnuvši se na rezultate popisa pučanstva. Hepp je kazao da se radujemo činjenici kako je broj Hrvata u Mađarskoj, u odnosu na 2001. godinu, u maloj mjeri porastao i tako Hrvata ima 26.774, te dodao kako misli da nas sigurno ima i dva puta više. Zabrinjavati nas može da je pao broj onih koji su se izjasnili da im je materinski jezik hrvatski, jednako kao i činjenica da u takvim naseljima gdje se zna da ima znatan broj Hrvata, ni 30-ero nije se izjasnilo da su Hrvati, a time su izgubili mogućnost osnivanja hrvatske samouprave. Gorući problem, kao i kod svih narodnosti u Mađarskoj, jest znanje materinskog jezika. U Mađarskoj osim tzv. dvojezičnih škola koje imamo u Bizonji, Koljnofu, Petrovom Selu i Martincima, ima još 20-ak škola s predmetnom nastavom gdje se hrvatski uči u raznim oblicima. Sve su one u državnom održavanju pod uredom KLIK (Klebensberg) koja brine o svim školama, od imenovanja ravnatelja do troškova. To ne bi bilo ni loše da uzimaju u obzir posebnosti narodnoga školstva. Ne uzima se u obzir da narodnosni školski sustav potrebuje poseban tretman koji, dakako, iziskuje posebna materijalna sredstva – kazao je Hepp.

Ostajući još kod školstva, sa žaljenjem je ustvrdio da svi oni naponi koje je HDS uložio da se u Sambotelu u nekoj od najprestižnijih gimnazija otvori jedan hrvatski razred, nisu bili uspješni. Trenutno samo jedan gimnazijalac s tog područja uči u Budimpešti. Ako se taj trend nastavi, za nekoliko godina neće biti u gradišćanskom dijelu Mađarske „pismenih Hrvata, a i nedavni tekst u listu Matici može

KUD „Gara” iz Gare

se obistinuti, reče Hepp citirajući sljedeće: „Onaj koji je izgubio jezik, izgubio je i identitet.” Dodao je kako brzo i ozbiljno trebamo prilaziti ovoj problematici i treba učiniti sve da jezik dobije prioritet, jer pjevanje, ples i tambure neće nas spasiti.

Iduća, 2014. godina za nas će donijeti krupne izazove. U travnju će biti parlamentarni izbori na kojima ćemo trebati pokušati

Nositelji i predstavnici nositelja odličja Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske državne samouprave u 2013. godini

Bajski tamburaši

Članice KUD-a „Rokoko” iz Čikerije i KUD-a „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje

postići moguće najbolje rezultate. Premda ne možemo postići parlamentarni prag, možemo dobiti tzv. glasnogovornika u Parlamentu, što je također važno.

U listopadu će biti mjesni izbori, kada će se birati hrvatske samouprave. Sada imamo 127 samouprava, a po rezultatima popisa pučanstva imamo mogućnosti izabrati približan broj. Kod oba izbora vrlo je važno kako ćemo se ponašati mi, Hrvati u Mađarskoj. Kod mjesnih izbora opet ćemo se trebati registrirati na glasačke liste, jer samo će oni moći sudjelovati glasovanju koji su se registrirali. Novost je to da nema više elektorskog sustava, nego će se izravno birati i mjesna i županijska pa i zemaljska samouprava. Uspješni možemo biti samo onda ako se ne dijelimo, ako se dogovaramo i budemo jedinstveni jer u suprotnom slučaju nitko, a prije svega Hrvati neće dobro proći – kazao je Hepp.

Hrvatska izvorna pjevačka skupina iz Dušnoka

U svom obraćanju Hepp je čestitao Hrvatima ulazak u Europsku Uniju, i pozvao matičnu državu na zajedničko razmišljanje oko budućnosti Hrvata u Mađarskoj, jer mi smo stigli do naših granica koje smo ciljeve mogli

KUD „Mohač“ iz Mohača

postići u našoj domicilnoj državi, a ne želimo stati iako smatramo da smo mi najviše postigli što se tiče institucionalne pozadine, ali to još želimo širiti jer inače gdje ćemo zaposliti one mlade koji se školuju na visokoškolskim učilištima u Hrvatskoj i Mađarskoj. Mađarska je država spremna da nam pomaže glede toga, ali se traži i očitovanje matične domovine koliko smatra važnim hrvatsku zajednicu u Mađarskoj. Završavajući svoje obraćanje, Hepp je čestito svima Dan Hrvata, poželio ugodno druženje i sretan povratak kućama, čestitao je i nadolazeće blagdane, a u 2014. godinu poželio zajedničke uspjehe Hrvatima u Mađarskoj. rigodni govor Miše Heppa.

Dodjela godišnjih odličja

Nakon prigodnih i pozdravnih riječi upričena je svečana dodjela odličja Saveza Hrvata u Mađarskoj i Hrvatske državne samouprave, koja su nagrađenima uručili predsjednici Joso Ostrogonac i Mišo Hepp.

Nagrada Hrvatske državne samouprave dodijeljena je *Mariji Prenner Dobóczy* za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj, *Stipanu Balatinu* za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj, *Martinu Kubatovu* za hrvatsku mladež u Mađarskoj, te *Kulturno-umjetničkom društvu „Mohač“* i *voditelju KUD-a Stipanu Filakoviću* za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj.

Nagrada Saveza Hrvata u Mađarskoj dodijeljena je *Marku Zegnalu* za osobit doprinos na polju društvene djelatnosti, kulture, odgoja i obrazovanja Hrvata u Mađarskoj, *Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i đlačkom domu u Budimpešti* za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Ma-

đarskoj i *Igrokazačkom društvu Petrovoga Sela* za osobit doprinos na području kulturnog života Hrvata u Mađarskoj.

Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj dodijelili su zajedničku nagradu Ljiljani Pancirov, generalnoj konzulici Republike Hrvatske u Pečuhu, u

odlasku, za plemenit rad i osobit doprinos napretku i ugledu Hrvata u Mađarskoj.

Ona je zahvalila čelnicima Hrvata u Mađarskoj, ustanovama i svima Hrvatima u Mađarskoj na svesrdnoj suradnji. Tom su joj prilikom predsjednici županijskih samouprava Bačko-kiškunske, Baranjske i Šomoške županije zahvalili prigodnim darom i kitom cvijeća. U ime grada Baje dar joj je uručio i gradonačelnik Róbert Zsigó.

Kulturni program: Katkad u noći mirne tambure zaore glas

Nakon svečanih govora i dodjele odličja prikazan je kulturni program bačkih Hrvata – Bunjevaca, Šokaca i Raca. Program pod nazivom «Katkad u noći mirne tambure zaore glas», otvoren je stihovima pjesme *Alekse Kokića Ljudi nizine* koje je kazivao glumac Slaven Vidaković. Zatim je pjevački zbor Fancaške osnovne škole otpjevao pjesmu *Podvikuje bunjevačka vila*, a tamburaši i učenicice Santovačke hrvatske škole izveli su pjesmu «Vesela je Šokadija». Kulturna društva bačkih Hrvata, među njima bajski KUD «Bunjevačka zlatna grana», dušnočka Hrvatska izvorna pjevačka skupina, KUD «Gara», KUD «Rokoko», orkestri «Čabar», «Bačka» i «Bajski tamburaši» – dočarali su ugođaj bunjevačkih i rackih tradicijskih prela, odnosno bunjevačkih svatova, uza splet prepoznatljivih bunjevačkih plesova, pjesama i omiljenih melodija. U ime odlikovanih, KUD «Mohač» zahvalio je nastupom u prigodnome kulturnom programu, prikazujući koreografiju «Veseo i tužan Semartin».

Kulturni program završen je zajedničkim plesom svih sudionika programa, «bačkim kolom na dvi strane».

U nastavku večeri druženje je nastavljeno u Bačkoj palači kulture i Hotelu «Dunav» zajedničkom večerom, uz dobru kapljicu vina, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se domaći tamburaši.

Navedimo da je poradi popularizacije tjednika Hrvata u Mađarskoj, petu godinu zaredom, objelodanjeno posebno, prigodno izdanje Hrvatskoga glasnika u povodu Dana Hrvata, kojim su predstavljeni Hrvati u Bačko-kiškunskoj županiji.

Stipan Balatinac

KUD „Rokoko“ iz Čikerije

Donja Dubrava i Bizonja desetljeća dugo u školskoj suradnji

Hrvatska delegacija na pohodu sjevernoga Gradišća

Osnovnu školu Donje Dubrave i Dvojezičnu školu u Bizonji već od dvoja desetljeća povezuje prijateljstvo i suradnja. Upravo toga oktoberskoga vikenda, kad je jedan dio Bizonjcev gostovao u partnerskoj općini Šenkovec, školska delegacija iz Donje Dubrave dospila je u Bizonju.

Kako je rekla Klaudija Šmatović, učiteljica hrvatskoga jezika u Bizonji, ovo partnerstvo traje točno 22 ljeta, tako da sad jur takovi školarci doputuju u Bizonju, čiji roditelji i sami su bili kot učenici diozimatelji ovoga školskoga kontaktiranja. Svako spravišće karakterizira, bilo to u Hrvatskoj, ali u Gradišću, odlična atmosfera, neizmjerljiva ljubav i volja za pomoć i suradnju. Elza Hidaši, školska direktorica u Bizonji, sa svojim učiteljicama je za goste izdjelala zanimljivi program. Izlet i upoznavanje znamenitosti u Juri, posjet Interaktivnom prirodnoznanstvenom centru u Starom Gradu, a polag toga bilo je dovoljno vremena za druženje, za vježbanje hrvatskoga jezika i jačanje. Uza to i sama Bizonja ima svoje znamenite točke, tako je školska delegacija otpeljana u mjesnu crkvu i u Seosku hižu. Roditeljska djelatna zajednica cijeli vikend se je skrbila za dudu, pekla im picu, organizirala disko i fešte jer, kako kaže pedagoginja,

s gostoljubivošću u Bizonji sve štima. – *Mi smo sad jur kot jedna velika obitelj, i svi nestrpljivo čekamo svenek svaki novi susret s našimi prijatelji.* A te Klaudijine riči lako je i vjerovati, kad se pogledaju slike. Pedagogi iz Donje Dubrave čestokrat po prethodnom dogovoru s bizonjskimi učiteljicama potpomažu i u stručnom djelu, tako da su i oput donesli nove udžbenike, mape, knjige i rječnike, nastavne plane, čim bi olakšali hrvatsko podučavanje u gradišćanskoj školi. Za trodnevni boravkom u Gradišću, obadvi strane se ufaju da će čim prlje zajti do ponovnoga skupnoga sastanka.

-Tiho-

Rezultati Županijskog natjecanja kazivanja stihova „Josip Gujaš Đuretin“

Učenici škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika:

Kategorija 1–2. razred:

Mira Fekete – Harkanj
Kiti Tot – Salanta
David Matlag – Harkanj

Kategorija 3–4. razred:

Zoltan Đurica – Mohač
Diana Mezei – Mohač
Karina Križić – Salanta

Kategorija 5–6. razred:

Anastazija Šoproni – Salanta
Attila Körmendi – Harkanj
Tibor Nadvaradi – Starin

Kategorija 7–8. razred:

Inez Ronta – Šeljin
Ana Deak – Šeljin
Kristina Fekete – Harkanj

Učenici dvojezične škole

Kategorija 1–2. razred:

Miroslav Vegso – Pečuh
Ivan Kovačević – Pečuh
Liliana Varnai – Martinci

Kategorija 3–4. razred:

Fružina Ronta – Pečuh
Miroslav Radić – Pečuh
Dorina Žurkai – Martinci

Regina Varnai je osvojila prvo mjesto u kategoriji 5-6. razred za dvojezične škole

Kategorija 5–6. razred:

Regina Varnai – Martinci
Dina Terzić – Pečuh
Marieta Kuštra – Martinci

Kategorija 7–8. razred:

Eva Brezović – Martinci
Anet Šandor – Pečuh
Kata Horvat – Martinci

Ispravak

U 44. broju Hrvatskoga glasnika (7. studenoga 2013) u napisu *Županijsko natjecanja kazivanja stihova „Josip Gujaš Đuretin“ i Dan kruha u Martincima* netočno su objavljeni rezultati natjecanja kazivanja stihova, stoga ih, s ispravkom, ponovno objavljujemo. Ispričavam se cijenjenim natjecateljima, koji su se vrlo lijepo pripremili, njihovim nastavnicima i čitateljima našega tjednika zbog netočno objavljenih rezultata.

Bernadeta Blažetin

SOMBOR – Udruga građana «Urbani Šokci» organizira priredbu pod nazivom »Dani hrvatske kulture 2013« koja će biti 21. studenoga 2013. godine, s početkom u 19 sati, u somborskoj Gradskoj kući (Trg Sv. Trojstva). U okviru književne večeri bit će riječi o Godini velikana, o čemu će govoriti Katarina Čeliković iz Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata, potom o Aleksi Kokiću (Željka Zelić), Josipu Pašiću (Marija Šeremešić), te o pečuškoj «Zornici» (Milica Klaić-Taradija, glavna urednica, vlč. Ladislav Ronta, stručni savjetnik, i dr. Mirjana Grišnik, članica «Zorničina» kuratorija). Bit će postavljene dvije izložbe te priredben kulturno-umjetnički dio programa uza stihove i nastup pjevačkih i plesnih skupina.

Mala stranica

20. studenog – Međunarodni dan dječjih prava

U cijelome se svijetu 20. studenog obilježava Međunarodni dan dječjih prava, koji je potaknula Organizacija ujedinjenih naroda i njezine specijalizirane ustanove. Djeca su u međunarodnom pravu prepoznata kao posebno osjetljiva i specifična kategorija za čiju zaštitu nisu dovoljni uobičajeni mehanizmi zaštite predviđeni pravom ljudskih prava.

Dječja prava:

PRAVA PREŽIVLJAVANJA (hrana, smještaj, stanovanje, zdravlje, životni standard)

RAZVOJNA PRAVA (razvoj, odgoj i obrazovanje, obitelj, kultura, identitet)

PRAVA SUDJELOVANJA (donošenje odluka, druženje, izražavanje, pristup informacijama)

PRAVA ZAŠTITE OD: (zlostavljanja, zanemarivanja, izrabljivanja, mučenja, otmice, prostitucije)

Razglednica iz Hrvatske

Sisak

Grad Sisak smjestio se na utocima rijeka Odre u Kupu i Kupe u Savu. Kroz povijest grad se razvijao uz Kupu, sad s njezine desne, sad s njezine lijeve strane. Razvoju grada osobito je pridonijela činjenica da su Sava i Kupa plovne upravo do Siska. Stari je grad tvrđava iz 16. st. pod kojom se odigrala Bitka kod Siska

22. lipnja 1593. Prvi drveni most na rijeci Kupi izgrađen je 1862., spojio je Civilni i Vojni Sisak. Godine 1934. izgrađen je zidani most, koji postaje jedan od simbola grada, a Sišćani ga zovu Stari most.

Znate li?

Čudnovate zgrade šegrta Hlapića u kinima

Ove se godine obilježava stota obljetnica objavljivanja romana Ivane Brlić-Mažuranić Čudnovate zgrade šegrta Hlapića u povodu čega ekraniziran je igrani film o romanu pod naslovom „Šegrt Hlapić”. Redatelj je filma Silvija Petranović, a film je već stigao u hrvatska kina. Poznata je to priča o malom šegrtu (glumi: Mile Biljanović) koji bježi od majstora Mrkonje (Goran Navojec) i kreće na put kako bi činio dobro. Uskoro mu se pridružuje djevojčica Gita (Ena Lulić) s kojom nastavlja pustolovine, susreće one koji im žele pomoći, ali i nauditi. Na tom se putu, u noći punoga Mjeseca, suočava i s najgorim od njih, Crnim Čovjekom (Milan Pleština).

HRVATSKA U BROJEVIMA – rješenja

- Površina je Hrvatske 56 594 km²
- Hrvatsko-mađarska granica duga je 328 km.
- U Hrvatskoj ima 127 gradova.
- Zagrebačka katedrala ima 8 zvona.
- Najviši vrh Hrvatske nalazi se u planini Dinari, visok je 1831 m.
- Najmanji grad u svijetu nalazi se u Hrvatskoj. To je grad Hum sa svega 17 stanovnika.
- Morska obala Jadranskog mora u Hrvatskoj dugačka je 5835 km.
- Hrvatska ima 1 185 otoka.
- Najdulja rijeka s najduljim tokom u Hrvatskoj jest Sava. U Hrvatskoj teče 562 km.
- Najviši je slap Hrvatske plitvički Veliki slap visok 78 m.

U spomen

Roza Ninčev-Molnar, teta Lola
(1910–2013)

U dobi od 103 godine napustila nas je jedna od najaktivnijih budimpeštanskih Hrvatica, bar po broju posjećениh priredaba, Roza Ninčeva-Molnar, odmila zvana teta Lola. Ona je pohađala svaki događaj koji ima hrvatski predznak. Rođena je 15. travnja 1910. godine u Petrovom Selu. Materinski jezik pratio ju je kroza život sve do smrti, kao i ljubav prema svemu hrvatskome. Od dvadesete godine živjela je u Budimpešti. Teta Lola preminula je 18. studenoga.

jezik pratio ju je kroza život sve do smrti, kao i ljubav prema svemu hrvatskome. Od dvadesete godine živjela je u Budimpešti. Teta Lola preminula je 18. studenoga.

BUDIMPEŠTA – Mise na hrvatskome jeziku u crkvi Sv. Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici služit će 24. studenoga Vjenceslav Tot. Misa počinje u 17 sati.

PEČUH – Hrvatski klub i Udruga «August Šenoa» obilježavaju 175. obljetnicu rođenja Augusta Šenoa (1838–1881). Priredba će biti upriličena 26. studenoga 2013., s početkom od 15 sati prema ovome programu: Polaganje vijenaca kod spomen-ploče u cistercitskoj gimnaziji na Széchenyevu trgu i kod Šenoina kipa u dvorištu Kluba. Slijedi znanstveni skup s ovim predavačima: Mišo Hepp: Prvi susret sa Šenoinom lozom; dipl. iur. Jasmina Reis, nasljednica baštine obitelji Šenoa: Život i povezanost Augusta Šenoa sa Zagrebom; prof. dr. Janja Prodan: Književna djelatnost Augusta Šenoa; prof. Đuro Franković: Šenoa u Pečuhu (1849–1850.) i njegov djed u Budimu.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava XIII. okruga grada Budimpešte 25. studenoga 2013., s početkom u 18 sati, u svome sjedištu (Budimpešta XIII, Óvezet u. 5), priređuje književnu večer pjesnika, pisca, prevoditelja Marka Dekića Bodoljša. S pjesnikom razgovor vodi i njegove pjesme interpretira scenski umjetnik Stipan Đurić.

KATOLJ – U organizaciji Hrvatske samouprave, 23. studenoga u tom naselju priređuju se programi vezani uz svetu Katu, zaštitnicu sela i seoske crkve. U poslijepodnevним satima je sveta misa na hrvatskom jeziku koju će služiti mjesni župnik Sándor Horváth, sa sjedištem u Olaskoj župi, a navečer je u domu kulture folklorni program mohačkoga KUD-a Zora te bal uz Orkestar Poklade, kaže za Hrvatski glasnik predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ružica Ivanković.

Hrvatsko okupljanje u Vršendi

Vršenda, četveronacionalno naselje u kojem su u proteklim stoljećima suživjeli Nijemci, Hrvati, Mađari i Romi. Romi danas čine većinu stanovnika sela Vršende. Nekoliko hrvatskih obitelji, može se izbrojiti na prste ruku, ostalo je u ovome pitomom kraju, prelijepih brežuljaka i bogatih ostataka šokačke duše, koja se ne predaje, čuva i njeguje svoje, trsi se i onda kada ne živi svakodnevni život sela. Ostali su stari Šokci i Šokice, ove potonje u većem broju, jer dugovječnost žena pobjeđuje životni vijek muškaraca, pa tako i u Vršendi. Prekrasna crkva i njezini zidovi zasigurno, kao i freske na njima, čuvaju mnoge neispričane priče, a danas se hrvatska riječ u crkvi rijetko čuje, tek prigodom događanja koja u crkvenom zdanju organizira vršendska Hrvatska samouprava, na misama se zato zapjeva i na hrvatskom jeziku. A naši su Hrvati bili i ostali vjernici, crkva im je davala snage, ali i upute kako živjeti... Slušali su često bez govora. Stoga je njezina uloga bila i ostala snažna u životu hrvatskoga življa u seoskim sredinama, pogotovo onih koji su danas u dobi iznad četrdeset godina.

Vjernike i braću svećenike pozdravlja mjesni župnik István Bukovics

Vršendska Hrvatska samouprava te Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata organizirale su sedmi Susret hrvatskih crkvenih zborova kojem je prethodila sveta misa na hrvatskom jeziku koju je služio župnik iz Draža Josip Kuzmić uz koncelebraciju nekadašnjeg župnika koji sada službuje u mohačkoj Franje-

vačkoj crkvi Attila Bognára i sadašnjeg vršendskog župnika sa sjedištem župe u Sajki Istvána Bukovicsa. Ovom je potonjem u ime Vršendana na podršci glede ponovnog poticanja organiziranja Susreta hrvatskih zborova i pomaganju u radu na polju očuvanja vjerskog života vršendskih Hrvata zahvalila predsjed-

Crkveni pjevački zbor iz Kozara

Crkveni pjevački zbor iz Dušnoka

nica Hrvatske samouprave Marijana Balačinac. Misu je uza spomenute koncelebrirao i teolog András Kalás.

Svojom odlukom otprije nekoliko godina vršenska Hrvatska samouprava, kaže njezina predsjednica,

Crkveni pjevački zbor iz Vršende

Nakon svete mise slijedio je Susret hrvatskih crkvenih zborova. Svaki zbor predstavio se sa po četiri pjesme, a Susretu su sudjelovali Pjevački zbor iz Dušnoka, što ga vodi Matija Mandić Goher, Pjevački zbor Sv. Barbare iz Draža pod vodstvom Veronike Domorad, pjevački zbor KUD-a Ladislava Matušeka iz Kukinja pod vodstvom Milice Klaić Taradija, pjevački zbor iz Kozara, koji vodi Agika Gujaš, i domaćini Susreta, Pjevački zbor Orašje, pod vodstvom Eržike Vranešić.

Branka Pavić Blažetin

Pjevački zbor KUD-a
Ladislava
Matušeka iz Kukinja

nazdravlja svoje Šokce koji su u tekućoj godini proslavili 80. rođendan. Ovoga puta u sklopu svete mise i Susreta crkvenih zborova svi skupa čestitali smo zajedno Stani Vlajić, živahnoj starici, uvijek spremnoj na šalu, poželjevši joj još mnogo godina u zdravlju i veselju. Svetu misu pjevao je Crkveni

Dio članova Crkvenog pjevačkog zbora iz Vršende sa osamdesetogodišnjom Vršendankom Stanom Vlajić ispred crkve

pjevački zbor Sv. Barbare iz Draža, a priredba je ostvarena s potporom Ministarstva ljudskih resursa Mađarske, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Hrvatske samouprave Baranjske županije i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Među uzvanicima bili su i generalna konzulica Ljiljana Pancirov te predsjednik HDS-a Mišo Hepp.

PEČUH - Histron Bt., Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj i Croatica d. o. o. zajednički priređuju spomen-svečanost naslova «Od Kaptola do Ludoviceuma» prigodom 120. obljetnice rođenja Miroslava Krležje. Svečanost će se održati u ponedjeljak, 25. studenoga 2013., u predvorju pečuskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležje. Svečanost će se održati u predvorju pečuskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležje. Priredba započinje polaganjem vijenaca u 16 sati, potom se predstavlja dvojezična, hrvatsko-mađarska, knjiga Istvána Lőkösa pod naslovom «Od Kaptola do Ludoviceuma/A Kaptoltól a Ludovikáig». Od 16.30 prikazuje se dokumentarni film redatelja Željka Senečića «Serbus, Krležja». Svečanost zatvara kazališna predstava «Glembaji», u prilagodbi i režiji Željka Senečića.

PINKOVAC – Hrvatska matica iseljenika i Općina Pinkovac/Güttenbach pozivaju na drugi Susret najsele koji će se održati 30. studenoga u Pinkovcu u zgradi općine. Dvanaest sela je dobilo Matičinu Nagradu za kulturu Najsele, koja se dodjeljivala od 1996. do 2007. godine. Sudionici Susreta jesu predstavnici najsele: Pinkovac (1996), Martinci (1997), Karaševo (1998), Petrovo Selo (1999), Mjenovo (2000), Klokotić (2001), Tavankut (2002), Sumarton (2003), Bački Monoštor (2004), Novo Selo (2005), Kukinj (2006), Novi Slankamen (2007).

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava XII. okruga u petak, 29. studenoga 2013. u 17 sati, u prostorijama sjedišta spomenute Samouprave (XII., Böszörményi u. 23–25) priređuje javnu tribinu.

BUDIMPEŠTA – „Jačanje kulturne samobitnosti u Europskoj Uniji“ naslov je XXVII. konferencije Medijske radionice slobodnih načela, koja se priređuje 23. studenoga 2013., u 11 sati, u Croaticinoj priredbenoj dvorani. Predsjedatelj je Konferencije član Predsjedništva Medijske radionice slobodnih načela Zoltán Sipos, a predavači jesu: sveučilišni profesor Csaba Kiss Gy., član Medijskoga savjeta János Auer, Croaticin ravnatelj Čaba Horvath, bankovni savjetnik Gábor Géryni, EU stručnjak Zavoda za mađarske vanjske odnose Zoltán Gálik. U sklopu Konferencije među inima uručuje se priznanje „Europska medalja“ bivšem hrvatskom novinaru u Mađarskoj Ivi Kujundžiću.

PEČUH – Redovita sveta misa na hrvatskom jeziku bit će 24. studenoga 2013. g., s početkom u 16 sati u pečuskoj Kertvaroškoj crkvi Svete Elizabete. Misu predvodi kapelan Gabrijel Barić.

HRVATSKA VEČER
HRVATSKI ŽIDAN
KULTURNI DOM
30.11.2013. - 18:00

NASTUPAJU:
- DICA IZ ČUVARNICE
- MALI ŠKOLARI
- MLADI TAMBURAŠI
- „ŽIDANCI“ - TAMBURAŠI
- PJEVAČKI ZBOR „PERUŠKA MARIJA“
- „ŽIDANSKI BEČARI“ - TAMBURAŠI
- PLESNA GRUPA „ČAKAVCI“
- ŽVS BISERI

21:00 - BAL

Koncert H.P.D. „JEKA“
PRIREDUJE SE U OKVIRU ADVENTSKIH VEČERI U ŠAMBOTELU.

IME ZBORA:
HRVATSKO PJEVAČKO DRUŠTVO „JEKA“ SAMOBOR
Osnovano: 1874., jedan od najstarijih pjevačkih zborova u Hrvatskoj
Sjedište: grad Samobor, Hrvatska
Dirigira: **mon. JOSIP DEGL'IVELLIO**
Njihovo geslo: „ZA DOM I RODA ČAST, PJEVAT NAM JE SLAST“.

VRIJEME KONCERTA:
30. studenog 2013, u 18.00 sati

MJESTO:
Koncertna dvorana „Béla Bartók“, Sambotel
Sambotel, ul. II. Rakóczi Ferenc 3.

Ulaz je besplatan.
VESELIMO SE VAŠEM DOLAZKU!

MARTINCI – Mjesna samouprava, na čelu s načelnikom Leventom Várnaiem, 11. studenoga dostojno je obilježila dan zaštitnika svoga sela i crkve, Svetoga Martina. Martinje je pozvalo na druženje sve mještane oko mnogobrojnih sadržaja. Bilo je to pravo martinjsko proštenje, započeto svetom misom na hrvatskom jeziku koju je služio mjesni župnik Ilija Čuzdi, a nastavljeno u ranim poslijepodnevним satima nogometnom utakmicom na terenu u Cretiću gdje su se ogledali Martinački stari dečki i Šomođski stari dečki. U mjesnoj športskoj dvorani priređen je martinjski program uz krštenje vina, a potom zajednički nastup svih podravskih društava od Barče do Starina. Slijedila je kazališna predstava «Svijet» u izvedbi kazališne družine pečuskoga Hrvatskog kazališta, zatim pak martinjsko veselje uz tamburaše i svirce.

Hrvatska četvrti put na SP

Pobjedom protiv Islanda u uzvratnom susretu dodatnih kvalifikacija Hrvatska je izborila nastup na Svjetskom prvenstvu koje će se prirediti 2014. godine u Brazilu. Nakon 0:0 u Reykjaviku, izabranici Nike Kovača oduševili su 25000 navijača na Maksimiru, nadigravši Island s 2:0 pogocima Marija Mandžukića u 27. minuti i Darija Srne u 47. minuti. Bit će to četvrti nastup Hrvatske na svjetskoj nogometnoj smotri koja će se održati od 12-lipnja do 13. srpnja sljedeće godine u Brazilu. (foto FaH/Damir Senčar-HINA)

TUKULJA – Učenci tukuljske osnovne škole koji pohađaju nastavu hrvatskoga materinskoga jezika i književnosti, 21. studenoga posjetili su budimpeštanski HOŠIG, i prvi dan događanja u sklopu Tjedna hrvatske kulture u toj ustanovi, gdje su pogledati popodnevni program. Putovali su učenici iz 6, 7. i 8. razreda, njih 20-ero. S nama je putovala i naša bivša učiteljica Marija Prenner-Dobóczy, ravnatelj škole Miklós Giczi, predsjednica mjesne Hrvatske samouprave Zorica Babić-Agatić, učiteljica hrvatskoga jezika Ildiko Tirjak i ja – kaže za Hrvatski glasnik profesor hrvatskoga jezika i književnosti u tukuljskoj školi Edmond Bende.

TUKULJA – Dana 12. studenoga gostovalo je u Tukulji Hrvatsko kazalište iz Pečuha s predstavom „Zečja škola“. Svi učenici tukuljske osnovne škole koji pohađaju nastavu hrvatskoga materinskoga jezika i književnosti od 1. do 8. razreda, ukupno njih 90, pogledali su i s velikim pljeskom ocijenili ovu izvrsnu dječju predstavu. Gostovanje kazališta omogućila je tukuljska Hrvatska samouprava, kaže za Hrvatski glasnik profesor hrvatskoga jezika i književnosti u tukuljskoj školi Edmond Bende.

